Redacțiunea, Administrațiunea și Tipografia:
BRAȘOVU, piața mare Nr 22.
Scrisori nefrancate nu se primescŭ. Manuscripte nu se retrimitu!
Birourile de anunciuri:
Brașovŭ, piața mare Nr. 22.
Inserate mai primescu în Viena Rudolf Mosse, Haasenstein & Vogler (Oto Maas), Heinrich Schalek, Alois Herndl, M. Dukes, A. Oppelik, J. Danneberg; în Budapesta: A. V. Goldberger, Anton Mezei, Eckstein Bernat; în Frankfurt: G. L. Daube; în Hamburg: A. Steiner.
Prețul inserțiunilorŭ: o seriă garmondu pe o colónă 6 cr. și 30 cr. timbru pentru o publicare. Publicări mai dese după tarifă și învoială.
Reclame pe pagina III-a o seria 10 cr. v. a. séu 30 bani.

GAZETA TRANSILVANIEI.

ANULŬ LII.

„Gazeta“ iese în fie-care ḑi.
Abonamente pentru Austro-Ungaria
Pe unŭ anŭ 12 fl., pe șése lunĭ 6 fl., pe trei lunĭ 3 fl.
Pentru România și străinătate
Pe unu anu 40 francĭ, pe șése lunĭ 20 francĭ, pe trei lunĭ 10 francĭ.
Se prenumeră la tóte oficiele postale din întru și din afară și la dd. colectorĭ.
Abonamentulŭ pentru Brașovŭ:
la administrațiune, piața mare Nr. 22, etagiulŭ I.: pe unŭ anŭ 10 fl., pe șése lunĭ 5 fl., pe trei lunĭ 2 fl. 50 cr. Cu dusulu în casă: Pe unu anu 12 fl., pe șése lunĭ 6 fl., pe trei lunĭ 3 fl. Unu esemplaru 5 cr. v. a. séu 15 banĭ.
Atâtŭ abonamentele câtu și inserțiunile suntu a se plăti înainte.

Nr. 14. Brașovŭ, Mercurĭ 18 (30) Ianuarie 1889.

Brașovŭ, 17 Ianuarie v.

Și-au pusŭ în gândŭ Ungurii din oposițiune se agiteze din rĕsputerĭ în contra cabinetului Tisza în speranță, că în fața unui proiectŭ de lege, care a produsŭ atâta nemulțămire în țeră, cum este proiectulŭ de lege privitorŭ la noua lege militară, dóră dóră le va succede a'lŭ rĕsturna.

Strigat'au oposiționalii din stânga moderată și estremă prin pressă, în întrunirĭ și în dietă neincetatŭ, că cabinetulŭ Tisza vinde interesele țerii Neamțului, că se face complicele celorŭ din Viena spre a viola constituția și a amenința desvoltarea culturală a „națiunei“. Pus-au în mișcare pe alegĕtorĭ, pe femei și pe studențĭ ca sĕ protesteze în contra atentatului, ce vorŭ sĕ'lŭ comită cei dela putere în contra constituției, a limbei și a junimei maghiare.

Cincĭ-spre-ḑece ḑile a duratŭ desbaterea generală asupra legei militare în dietă și în acestŭ intervalŭ au vorbitŭ peste optŭ-ḑecĭ de deputațĭ dintre carĭ cea mai mare parte în contra legei. S'a discutatŭ cu mare pasiune așa că de multŭ nu s'au mai pomenitŭ în dietă scene atâtŭ de turbulente ca cele petrecute ḑilele aceste.

Cei din stânga, mai alesŭ estremii Kossuthiștĭ, au îndreptatŭ neincetatŭ acusațiunile și înjurăturile cele mai grave în contra guvernamentalilorŭ și a șefului lorŭ, ministru-președinte Tisza.

Unulŭ din vorbitorii stângei estreme deputatulŭ Meszlenyi, care se laudă a fi o rudă a lui Kossuth, a numitŭ între rîsetele colegilorŭ sĕĭ pe cei din maioritate: „partida c. r. liberală, a căreia generalŭ este Tisza și care se întórce la drépta și la stânga după comandă“; ér despre ministrulŭ honveḑilorŭ br. Fejervary a ḑisŭ, că „cugetă negru și vorbesce în parlamentŭ galbenŭ“.

Dér nu numai estremii, ci chiar magnațĭ ca conții Karolyi — dintre carĭ unulŭ, Stefanŭ Karolyi, președintele casinei naționale din Peșta stă în relațiunĭ amicale cu prințulŭ de coronă — acusă pe Tisza, că vrea „sĕ sfĕrtice constituția și sĕ depună sdrențele ei la piciórele tronului.“

Se înțelege că în totŭ decursulŭ desbaterilorŭ a jucatŭ unŭ mare rolŭ faimósa ordonanță a ministrului de instrucțiune Csaky, prin care se impune școlelorŭ secundare studiulŭ mai aprofundatŭ alŭ limbei germane.

De geaba și-a datŭ silința Tisza a-lŭ lua în apĕrare pe colegulŭ sĕu mergĕndŭ chiarŭ până a le spune patrioțilorŭ, că precum nu móre tenĕrulŭ românŭ și sêrbŭ învĕțândŭ ungueresce, ca sĕ capete vr'unŭ postŭ, așa nu va murĭ nicĭ tenĕrulŭ ungurŭ învĕțândŭ nemțesce, ca sĕ pótă fi oficerŭ în armata comună. De geaba le-a spusŭ Pulszky, că Ungurii trebue sĕ le facă pe voiă celorŭ din Viena și sĕ învețe nemțesce ca sĕ pótă maghiarisa acasă în linisce, căcĭ la din contră ușorŭ arŭ pute fi ațîțate naționalitățile nemaghiare în contra lorŭ.

Oposiționalii nu vreau sĕ scie de nicĭ unŭ argumentŭ de acestea ci susținŭ necurmatŭ că ordonanța lui Csaky este o rușine pentru „națiune“, o trădare a intereselorŭ ei de cultură.

Ca sĕ pótă influința și mai multŭ asupra maiorității din parlamentŭ, oposiționalii au pusŭ în scenă o „mare demonstrațiune“ a junimei maghiare tocmai în ajunulŭ votării asupra proiectului legii militare.

Erĭ s'a ținutŭ în Pesta adunarea junimei maghiare, care avea sĕ representeze voința estra-parlamentară a „națiunei“. La adunare au luatŭ parte corifeii stângei estreme, între carĭ se vedea și Mocsary, apoi mai mulțĭ matadorĭ ai stângei moderate.

S'a vorbitŭ în acésta întrunire de rĕii sfătuitorĭ ai regelui, de violarea constituției, de suprimarea consciinței naționale a junimei maghiare, de jugulŭ limbei străine germane, care trebue scuturat, de armata propriă națională, fără de care Ungurii nu potŭ avé viitorŭ. S'a strigatŭ „Abzug Tisza, Fejervary, Jokay“ etc. s'a adresat o telegramă salutătóre lui Ludovicŭ Kossuth și în fine s'a primit o resoluțiune, în care sĕ cere ca esamenulu de oficerŭ sĕ se facă în limba maghiară.

La banchetŭ s'a cetitŭ respunsulŭ lui Kossuth. Toțĭ s'au sculatŭ în picióre. „Națiunea“, ḑice Kossuth, „are lipsă de armată națională, cu steagurĭ naționale, cu comandă maghiară și cu sentimente maghiare“.

Celŭ dinteiu toastŭ s'a redicatŭ pentru regele Franciscŭ Iosifŭ, alŭ doilea pentru Ludovicŭ Kossuth, „bărbatulŭ căruia Ungaria are sĕ-i mulțămescă libertatea ei.“

Sub impresiunea acestei demonstrațiunĭ s'a ținutŭ erĭ ședința dietei, în care avea sĕ se facă votarea. Se lătise sgomotulŭ înainte de a se deschide ședința, că mai mulțĭ deputațĭ guvernamentalĭ au eșitŭ din partida lui Tisza. Telegrama de adĭ ne vorbesce de patru inșĭ: Horvath, Miklos, Teleki, Hamos.

Au mai rĕmasŭ destui cu Tisza, ca sĕ voteze legea militară. Votarea încă nu ne este cunoscută. Póte că s'a amânatŭ pe ḑiua de adĭ. Tisza va învinge și de astă-dată, dér popularitatea lui a suferitŭ o lovitură de mórte. Atâta totușĭ au dobênditŭ oposiționalii cu agitația lorŭ și acésta este ceva, ḑeși nu póte echivala disgustulŭ „națiunei“ de a învĕța nemțesce.

DIN AFARĂ.

Fortificațiile Belgiei.

După o scire din Bruxela, fabrica Gruson din Magdeburg a primitŭ definitivŭ comanda de a furnisa 93 turnurĭ cuirasate, care suntŭ destinate pentru fortificațiunile liniei Moselei.

Misiunea rusă în Abisinia.

Despre misiunea rusă de sub conducerea cazacului Așinov, „Sojet“ publică o scrisóre a archimandritului Paissie, care e capulŭ misiunei. Acésta constă din aprópe 200 persóne, afară de cazacĭ, dintre carĭ cazacĭ de Caucasŭ formézá singurĭ o sotniă (100 ómenĭ). Toțĭ suntŭ ómenĭ destoinicĭ și chiar cântăreții bisericescĭ suntŭ astfelŭ aleșĭ, că cunoscŭ și câte-o meseriă. Au luatŭ cu ei tóte cele necesare pentru colonisare. Așinov susține pe socotéla sa pe toțĭ cazacii, carĭ suntŭ disciplinațĭ milităresce. Paissie ḑice în scrisóre, că „sfânta Rusiă ortodoxă nu nu va lăsa părăsită acéstă măréță întreprindere a fiilorŭ ei, carĭ pentru interesele ei suntŭ gata a'șĭ jertfi viéța.“ Așinov s'a plânsŭ printr'o telegramă cătră ministrulŭ de esterne rusŭ Giers, că o corabiă de rĕsboiu italiană îlŭ urmăresce mereu.

Situațiunea în Africa ostică.

O telegramă din Zanzibarŭ cătră „Times“ spune, că succesele din urmă ale rĕsculațilorŭ contra coloniilorŭ germane anume distrugerea stațiunei missionare Pagu și cruḑimile comise cu missionarii au încurajatŭ întréga poporațiune arabică litorală. Acésta se vede și de acolo, că pentru liberarea misionarilorŭ prinșĭ Arabii cerŭ prețŭ mare de rĕscumpĕrare și deșertarea litoralilorŭ de cătră Germanĭ. In Bagamoyo au fostŭ nouĕ lupte. Se ḑice că încrucișătorulŭ italianŭ „Dogali“ s'a retrasŭ dela blocadă, fiindŭ că folosulŭ ei practicŭ ar fi îndoiosŭ. In sĕptĕmânile din urmă, din vr'o sută de vase numai trei au fostŭ găsite, că au sclavĭ.

FOILETONULŬ „GAZ. TRANS.“

Mersulŭ școlilorŭ poporale românesci din Bucovina dela anulŭ 1774 până adĭ.

(Urmare).

In anulŭ 1830 are Bucovina 42 de școlĭ poporale, care suntŭ cercetate de 2914 de copii. Se înțelege, că dintre acești copii erau cei mai puținĭ gr. or. Invĕțătorii catolicĭ sciură sĕ înstrăineze de școlă poporațiunea gr. or. Chiar copii multorŭ preoțĭ nu ériá la școlĭ, ci remaseră gospodarĭ prin sate, de trăescŭ ca atarĭ până astăḑĭ. Ḑece anĭ mai târḑiu, adecă 1840, aflămŭ 46 de școlĭ. Va sĕ ḑică: în 10 anĭ se înființară numai 4 școlĭ. Cum au lucratŭ străinii atuncia în Bucovina, așa au lucratŭ ei la tóte popórele și în tóte timpurile, începĕndŭ din cea mai adéncă anticitate până adĭ. Adevĕrulŭ acesta ni-lŭ arată istoria universală, ea ne învéță, că în străinĭ totŭ de-a-una și în tóte timpurile se încredeau numai cei proștĭ și trădătorĭ ai poporului lorŭ. Decĭ nu ne mirămŭ, că străinii au grijitŭ în restimpulŭ acesta fórte rĕu de cultura română, ci mai multŭ ne mirămŭ, că guvernulŭ centralŭ din Viena a datŭ Românii pe mâna acestorŭ străinĭ. Elŭ a și înțelesŭ greșéla, ce a făcut-o, și a căutatŭ sĕ repareze rĕulŭ acesta prin emisulŭ din 18 Maiu 1844, în urma căruia veniră școlile gr. orientale sub privighiarea consistoriului gr. or. din Cernăuțŭ, și prin care comunele fură îndetorite sĕ contribuiască la înființarea de școlĭ. Adevĕrată putere câștigă acestŭ emisŭ abia în 1849, când se despărțĭ Bucovina de Galiția făcêndu-se provinţă deosebită și de sine stătătóre.

Spre a întimpina lipsa de învĕțătorĭ pentru școlele poporale, se înființă în anulŭ 1848 preparandia gr. or. din Cernăuțŭ. Acésta a fostŭ o faptă înțeléptă și dictată de unŭ patriotismŭ adevĕratŭ. Abia egoismulŭ naționalŭ alŭ centraliștilorŭ de adĭ cassă acestŭ institutŭ. Trebuințele țĕrii însĕ nu cereau cassarea lui, ci mutarea la Suceavă séu Rădăuțŭ. Elŭ se activă în Cernăuțŭ cu trei anĭ după 1848, adecă în anulŭ 1851. La începutŭ, precum și în totŭ decursulŭ existenței sale, a fostŭ elŭ slabŭ cercetatŭ, cu multŭ mai slabŭ, decumŭ cereau trebuințele poporului. Tineretulŭ nu afla nicĭ o încuragiare, ca sĕ intre în acéstă preparandiă, pentru-că învĕțătorulŭ poporalŭ era rĕu plătitŭ și puținŭ consideratŭ de inteligența nóstră de pe la țĕră, cu care trăia și se întâlnia, éră inteligența de prin orașe nu avea pricepere despre însĕmnătatea școlii poporale. Nu s'a aflatŭ în trecutŭ vr'o societate românéscă, care sĕ fi întemeiatŭ stipendiĭ pentru preparandiștĭ, abia „Școla-Română“ a începutŭ sĕ repareze greșelele trecutului. Descurăgiătoriu a fostŭ pentru tineretŭ și momentulŭ, că învĕțătoriulŭ funcționa pe la sate și ca cantorŭ bisericescŭ. Adesea orĭ trebuia elŭ sĕ închidă școla și sĕ-lŭ însoțéscă pe preotŭ la vr'o funcțiune în satŭ. Elŭ atérna dela parochŭ. Parochii îlŭ tractau rĕu pe dascalii de odinióră. De aicĭ se născeau o mulțime de gâlcaeĭ, care numaĭ spre folosulŭ școlii nu puteau fi. Posiția învĕțătorilorŭ nu era decĭ ademenitóre, ci ea respingea tineretulŭ dela întrarea în pedagogiă.

Lipsa de învĕțătorĭ gr. or. a fostŭ decĭ dela începutŭ fórte mare, și ea n'a încetatŭ nicĭ adĭ. Prin urmare și după anulŭ 1850, după ce au scăpatŭ școlile bucovinene de sub tutela privighiare a consistorului r. c. din Liovŭ și după ce s'a înființatŭ preparandia gr. or. din Cernăuțŭ, școlile române poporale au făcutŭ unŭ progresŭ neînsemnatŭ. Poporațiunea o pățise rĕu cu învĕțătorii străinĭ, veniți din Galiția, și nu simpatisa cu nisce institute, în care fu bajocurită prin mai multe decenii.

Aceste bajocurĭ nu puteau sĕ câștige simpatia poporului pentru școlă, din contră: ele erau piedecă mare pentru progresulŭ școlii poporale. La acésta se mai adăogea și altă piedecă forte mare: sĕrăcia locuitorilorŭ. Chiar de arŭ fi voitŭ, ei nu arŭ fi pututŭ în timpŭ scurtŭ aduna paralele trebuincióse pentru zidirea localului de școlă, pentru plata învĕțătorului, cumpărarea requisitelorŭ de școlă etc. Statulŭ nu a subvenționatŭ școlele poporale din Bucovina, nicĭ nu s'a aflatŭ vre-unŭ amicŭ alŭ poporului, care sĕ cĕră o astfeliu de subvențiune.

Din causa acestorŭ greutățĭ au cres-

SCIRILE DILEI.

Boboteza în Petruvaradinu. Sfințirea apei în dina Botezului Domnului s'a sĕvĕrșitŭ de preotulŭ militarŭ d-lŭ Alesandru Munteanŭ. Liturgia s'a celebratŭ sub cerulŭ liberŭ, asistândŭ tótă garnisóna atâtŭ Românii (reg. 64 de inf.), câtŭ și Sêrbii, împreună cu oficerii și generalii. apoi cătră ora 12 au mersŭ în procesiune la malulŭ Dunării unde s'a făcutŭ sfințirea apei între salve și bubuiturĭ de tunurĭ. Ostașii românĭ și sêrbĭ au cântatŭ, éră preotulŭ a rostitŭ și o cuvêntare în limba română, care a surprinsŭ în mare mĕsură pe ascultătorĭ și a făcutŭ o impresiune estraordinară chiar și asupra oficerilorŭ și a numĕrosului poporŭ sêrbescŭ, carele nu este îndatinatŭ a audi predicĭ și învĕțăturĭ dela preoții sĕi. Mulțĭ dintre inteligenții sêrbĭ s'arŭ fi esprimatŭ: „fericitŭ e poporulŭ carele cresce și are astfeliu de preoțĭ ce-i dau astfeliu de învĕțăturĭ....“ Zelosulŭ nostru preotŭ, i-se scrie „Luminătorului“, a urcatŭ fórte nimbulŭ și véda preoțilorŭ românĭ în ochii Neromânilorŭ.

* *

Michailŭ Stroescu, multŭ cunoscutulŭ filantropŭ din Basarabia, după câtŭ află „Românulŭ“, se află puținŭ mai bine în urma îngrijirilorŭ medicale ce i-s'au datŭ. Dea Dumnedeu sĕ se însănĕtoșeze deplinŭ câtŭ mai curêndŭ.

* *

Dr. V. Babeșŭ a publicatŭ în „Românulŭ“ o declarațiune, că a demisionatŭ din postulŭ de profesorŭ și de directorŭ alŭ institutului de bactereologiă și istologiă patologică dela universitatea din Budapesta și că a întreprinsŭ pașii necesarĭ spre a se libera de cetățenia ungară.

* *

Ajutorarea sĕracilorŭ. De sĕrbătorile Crăciunului s'au împărțitŭ ajutóre și îmbrăcăminte și la sĕracii și orfanii din Caransebeșŭ.

* *

Pașaportele pentru vite. Ministrulŭ unguerescŭ de finanțe, d-lŭ Tisza, a adresatŭ o ordinațiune municipiilorŭ, în care se face cunoscutŭ, că pașapórtele și certificatele de vite cele vechĭ, făcute în anulŭ espiratŭ, mai valoréză încă pănă la espirarea termenului de unŭ anŭ pentru câtŭ suntŭ valabile.

* *

Emigrărĭ. Alexandru Drăgălina, locotenentŭ în reg. ces. reg. de infanteriă Nr. 85, de nascere din Caransebeșŭ, apoi Iosifŭ Munteanu, inginerŭ ajutătorŭ în Bucurescĭ, împreună cu fiulŭ sĕu minorenŭ Adrianŭ, de nascere din comuna Pĕrulŭ, comitatulŭ Carașŭ-Severinŭ, au fostŭ liberațĭ din legătura de cetățenĭ ai statului ungarŭ, pentru a pute emigra definitivŭ în România.

* *

Sentința de destituire a fostului protonotarŭ alŭ orașului Caransebeșŭ, Carol Erdös, aprobată fiindŭ și din partea ministeriului, loculŭ de notarŭ orășenescŭ a devenitŭ vacantŭ și se va ocupa la cea mai apropiată ocasiune.

* *

Stipendii. Pentru studențĭ la gimnasii și la scólele reale născuțĭ în fosta graniță militară bănățénă și lipsițĭ de mijlóce materiale, ministrulŭ de culte a publicatŭ concursŭ la patru stipendii à 150 fl. și unulŭ (la gimnasiulŭ de statŭ din Panciova) cu 100 fl. Petițiunile suntŭ a se preda pănă în 15 Februarie n. a. c. la direcțiunea gimnasiului sĕu scólei reale, la care studiéză concurentulŭ și ele au a fi adjustate cu testimoniu de paupertate, cu testimoniu scolasticŭ din urmă despre progresulŭ eminentŭ în studii.

* *

Adunarea generală a învĕțătorilorŭ din despărțĕmêntulŭ Bocșei a fostŭ cercetată de membrii ordinarĭ: Martinŭ Țapu comisarŭ constituitorŭ, Ioan Marcu, Romulŭ Ancușa, Trifonŭ Popovicĭ, Stefanŭ Albu, Antoniu Sabinŭ, Serafimŭ Jurca, Daniilŭ Popoviciu, Damaschinŭ Gruescu, Demetriu Prunеșŭ, Nicolae Popovicĭ și Ioanŭ Chevereșanŭ; apoi de óspeții: Rev. d. Ioanŭ Velovanŭ adm. par. în Bocșa-montană și Iuliu Bumbescu învĕțătorŭ subst. în Binișŭ. De președinte s'a alesŭ: Ioanŭ Marcu, de notariu Romulŭ Ancușa, de casariu Demetriu Pruneșŭ și bibliotecarŭ Stefanŭ Albu. Cestiunea „Abecedariului“ a fostŭ predatŭ unei comisiunĭ spre studiere și propunere în una din proximele ședințe, éră împărțirea materiei din geometria poporală între membri s'a concredutŭ presidiului. Se esprimă mulțămită rev. domnŭ Vasiliu Nemoianŭ, membru fundatorŭ și parochŭ în Vașova pentru donarea unui opŭ istoricŭ pe séma bibliotecei despărțĕmêntului. Epistola membrului ordinarŭ Sava Molinŭ din Moniomŭ, prin care insinuă reeșirea sa din reuniune, i-se restitue pentru de a o stilisa potrivitŭ cu demnitatea sa de învĕțătorŭ și a solvi tacsele restante.

* *

Lugoșulŭ ca orașŭ cu magistratŭ regulatŭ și-a constituitŭ representanța în 23 Ianuarie n., ér alegerea funcționarilorŭ magistratualĭ s'a întêmplatŭ Sâmbătă, spune „Fóia Diecesană“. Ar fi bine sĕ se scie și resultatulŭ constituirei și alegerei.

* *

De-ale armatei române. Deși corpurile legiuitóre au votatŭ ca contingentulŭ din anulŭ acesta sĕ fie de 14,000 de ómenĭ, totușĭ numĕrulŭ celorŭ recrutațĭ întrece cu multŭ mai multŭ acéstă sumă. Unŭ transportŭ de 174 cai a sositŭ din Rusia, necesarĭ artileriei. Ministerulŭ de rĕsboiu va trimite în streinătate și mai cu sémă în Francia, vr'o 5 oficerĭ, carĭ sĕ se pue în relațiă cu diferițĭ fabricanțĭ de materialŭ de rĕsboiu pentru a face apoi o comandă.

* *

Erbariu scumpŭ. Cardinalulŭ Haynald a dăruitŭ museului naționalŭ din Budapesta erbariulŭ sĕu, care prețuesce peste 100,000 fl.

* *

Reuniunea femeilorŭ române din Aradŭ și provinciă va da Joi la 9/21 Februarie 1889, în sala hotelului „Crucea albă“ unŭ balŭ în favórea fondului sĕu propriu destinatŭ pentru înființarea și susținerea unei scóle române de fete din Aradŭ. Comitetulŭ reuniunei constă din d-nele: Rhea S. Ceontea, cassieră, Aurelia Beleșŭ, Ecaterina Pagubă, Ana Truța, Hermina P. Desseanŭ, președintă, Barbara Antonescu, Maria Purcariu, Silvia Plopŭ, Sofia Popoviciu, Iuliana Dogariu, Rozalia Moldovanŭ, Maria Popovicĭ. Biletŭ de întrare: de familiă 4 fl., de persónă 2 fl. Inceputulŭ la 8 óre séra. Bilete de intrare se potŭ căpĕta: în Aradŭ la casiera reuniunei d-na Rhea S. Ceontea, strada Kertész, ér séra la casă. Oferte marinimóse suntŭ a se trimite cassierei reuniunei. Damele suntŭ rugate a se presenta pe câtŭ se póte în costumŭ naționalŭ românŭ.

* *

Invitare la balulŭ ce se va arangia de pompierii voluntarĭ din Dobra la 2 Februarie 1889 st. n. în „Hotelulŭ la Husarŭ“. Venitulŭ curatŭ este destinatŭ pentru fondulŭ reuniunei. Comanda. — Intrarea: de persónă 1 fl., de familiă 2 fl. v. a. Inceputulŭ la 8 óre séra. Contribuirĭ marinimóse se primescŭ cu mulțumire și se vorŭ chita pe cale diaristică.

Desbaterile asupra legii militare.

Colomanŭ *Törzs* arată împrejurările care au înstreinatŭ națiunea maghiară de serviciulŭ militarŭ. Intre acestea e împrejurarea, că prin limba germană a armatei serviciulŭ militarŭ a devenitŭ unŭ monopolŭ pentru elementulŭ germanŭ. Dice că în Austria s'ar fi respinsŭ proiectulŭ, decă acolo ar avé însemnătatea, că voluntarii austriacĭ trebue sĕ servéscă încă unŭ anŭ, decă nu depunŭ esamenulŭ de oficerŭ în limba unguréscă. Primesce moțiunea lui Ugronŭ.

Emericŭ *Uray* e pentru moțiunea lui Ugron. Elŭ n'a așteptatŭ dela ministru președinte sĕ facă din primirea proiectului cestiune de cabinetŭ, dér aștepta, ca sĕ declare la locurile competente, că nu póte presenta camerei unŭ astfelŭ de proiectŭ.

Karol *Eötvös* vré armată națională. Tóte celelalte state ale Europei au armate naționale. O astfeliu de armată trebue sĕ respecte constituțiunea și independența națională a națiunei, „trebue sĕ se simtă una cu trecutulŭ și cu viitorulŭ nostru, altfelŭ nu vomŭ avé eroi, armata nu se va pute considera ca susținitorea esistenții nóstre naționale. Ungaria trebue sĕ rĕmână Ungurilorŭ. Acéstă țéră va fi de sine stătătóre și va pute esista numai câtŭ timpŭ e unguréscă și liberă. Națiunea își jertfesce tóte bunurile, fiind-că e convinsă că ține independența și libertatea Ungariei, sprijinesce dinastia, pe domnulŭ și regele nostru și întréga sa familie pănă la secarea tuturorŭ puterilorŭ, fiind-că e convinsă, că acésta așa trebue sĕ fie pentru ca Ungaria sĕ rĕmână de sine stătătóre și unguréscă“. Primesce moțiunea lui Ugron.

Desideriu *Szilagyi* vorbesce contra proiectului. „Datoria guvernului e sĕ'ngrijéscă nu numai pentru înarmare și sporire a efectivului, ci și pentru aceea, că în ce modŭ s'ar pute deștepta simpatiile națiunii pentru armata comună și decĭ în sensulŭ constituțiunii și pentru armata nóstră. Prin mĕsura d'a servi voluntarii, carĭ nu depunŭ esamenŭ, doi anĭ, cetățenii statului se subordinéză în chemarea lorŭ cetățenéscă scopurilorŭ militare peste mĕsura necesității. Ce privesce cestiunea limbei unguresci la esamenulŭ teoreticŭ de oficerŭ, elŭ nu póte vedé în acésta validitarea culturei unguresci; căcĭ nu se póte cugeta, că tinerĭ, carĭ au gustatŭ o cultură mai înaltă în limba unguréscă, printr'o instrucțiune de trei lunĭ într'o limbă orĭ alta sĕ fie alterațĭ óre-cum într'o direcțiune orĭ alta; elŭ nu póte vedé în acésta nicĭ o atingere a instituțiunii armatei comune, a unității și limbei ei oficiale, ci mai multŭ vede numai două lucrurĭ: ântêiu că cestiunea armatei póte sĕ câștige simpatii și sĕ provóce zelŭ pentru ea chiar și la astfelŭ de elemente, care pĕnĕ acum erau învinovățite, că suntŭ reservate; alŭ doilea se ușureză prin acésta depunerea esamenului. Alŭ doilea anŭ de serviciu e o exagerare. Folosirea limbei unguresci la esamenele teoretice ar fi cuviinciósă și fórte principiósă pentru armată în resultatele ei finale. In § 14 vede elŭ o călcare a art. de lege 2 din 1867, căcĭ nu se stabilesce contingentulŭ recruțilorŭ pentru unŭ timpŭ hotărîtŭ, ci se'ncércă a-lŭ stabili odată pentru totdéuna. Se credă decĭ o nouă afacere comună. Dér la o organisare duelistică acéstă disposițiune trebue sĕ fiă neechivocă. Sacrificarea acestui dreptŭ póte aduce națiunea într'o situațiune critică. Influința națiunei și deplina esercitare a dreptului de a'ncuviința dieta contingentulŭ recru-

---

cutŭ numĕrulŭ școlilorŭ în Bucovina dela cele 46 din anulŭ 1840 pănă la anulŭ 1850 la numĕrulŭ de 50, va sĕ dică: érăși în alțĭ 10 anĭ s'au înființatŭ numai 4 școlĭ, tocmai ca în restimpulŭ dela 1830—1840. Decĭ în 20 de anĭ, dela 1830—1850, s'a înmulțitŭ numĕrulŭ școlilorŭ poporale cu 8. Numai 8 școlĭ în 20 de anĭ este acusarea cea mai aspră contra ómenilorŭ, carĭ conduceau atuncia distinele Bucovinei. Altă provință mai neglijată nu era în Austria. Dalmația, pe care Dr. Grünberg o compară în privința culturei poporului sĕu cu Bucovina, avea în anulŭ 1850 de trei orĭ mai multe școlĭ decâtŭ Bucovina, și anume: 156. Se înțelege, că 156 de școlĭ potŭ răspândi mai multă lumină, decâtŭ 50. Și de aceste 50 de școlĭ se puteau folosi numai fórte puținĭ Românĭ din causa limbei de învĕțămêntŭ, care nu era limba poporului, ci a imigrațilorŭ cu privire la carĭ se înființaseră acele școlĭ, tocmai precum se înființéză astădĭ școlile de meserii, agronomie, școlile secundare și universitatea din Cernăuțŭ.

Dupa ce au scăpatŭ școlile bucovinene de sub nefiréscă privighiere a consistorului r. c. din Lemberg, au mersŭ ele, dela anulŭ 1850 începêndŭ, repede înainte, așa că în anulŭ 1855 erau ele în numĕrŭ de 78; în anulŭ 1860 în numĕrŭ de 107.; în anulŭ 1871 în numĕrŭ de 167,; în anulŭ 1880 în numĕrŭ de 206 și în anulŭ 1885 în numĕrŭ de 252. Numĕrulŭ de 252 ar fi fostŭ în anulŭ 1885 și mai mare, decă ar fi fostŭ învĕțătorĭ mai mulțĭ, ca sĕ pótă ocupa școlile întemeiate. Pănă astădĭ însĕ numĕrulŭ învĕțătorilorŭ românĭ nu ajunge spre ocuparea locurilorŭ deșarte. și adese se ocupă icĭ colo câte unŭ locŭ prin unŭ candidatŭ nepotrivitŭ spre dauna poporului. Merite însemnate pentru înmulțirea numĕrului învĕțătorilorŭ poporalĭ își câștigă în presentŭ societatea „Școla-Română“ din Suceavă, care cu marĭ jertfe trimite în fiă care anŭ unŭ numĕrŭ însemnatŭ de elevĭ la pedagogiulŭ din Cernăuțŭ. Bucovinei îĭ lipsiau în anulŭ 1885 două sute de școlĭ, pentru ca sĕ aibă în asemĕnare cu numĕrulŭ locuitorilorŭ sĕi și cu întinderea sa teroterială relativŭ totŭ atâtea școlĭ ca Austria întrégă. O lipsă de 200 de școlĭ pentru o țéră mică ca Bucovina este unŭ numĕrŭ fórte mare. Décă în anulŭ 1885 Bucovina ar fi stătutŭ în privința școlii poporale egalŭ cu celelalte provințe austriace, ar fi trebuitŭ sĕ aibă nu 252, ci 452 de școlĭ. Și trebue sĕ scimŭ, că în celelalte provințe austriace necontenitŭ se totŭ întemeiază școlĭ nouĕ, așa că Bucovinenii trebue sĕ lucrede cu puterĭ îndoite, ca sĕ le ajungă.

In anulŭ 1880 eraa în Bucovina încă 149 de comune fără școle. Unele din aceste comune suntŭ așa de marĭ, încâtŭ le trebuescŭ câte două sĕu mai multe școlĭ. Érăși în alte comune marĭ există acuma de mai mulțĭ anĭ câte o școlă cu 1 învĕțătorŭ, pe când mărimea comunei cere o școlă cu 2 sĕu 3 învĕțătorĭ, orĭ 2 școlĭ în deosebite părțĭ ale comunei.

Dintre naționalitățile de adĭ ale Bucovinei suntŭ Românii cei mai înapoiațĭ și mai neglijațĭ în privința școlei. In anulŭ 1780 se aflau în Bucovina 6 școlĭ românescĭ; după 85 de anĭ, adecă în anulŭ mântuirii 1865, nu se afla în țéra acésta nicĭ o școlă curatŭ românéscă, déră se aflau 12 școlĭ nemțescĭ, 13 rutenescĭ și 108 mestecate. De aicĭ vedemŭ, ce îngrijire vitregă a aflatŭ pe timpulŭ acela elementulŭ românescŭ din Bucovina. Cine este în stare sĕ scuse procedura guvernului de atuncia față de Românĭ, care a aflatŭ de bine sĕ înființeze pentru Rutenĭ măcarŭ 13 școlĭ, éră pentru Românĭ nicĭ una? Românii nu numai că nu făcură nicĭ unŭ progresŭ, ci pierdură chiar școlile, pe care le avură în secolulŭ trecutŭ.

In cei 10 anĭ următorĭ, adecă dela 1865—1875, se urcară școlile românescĭ dela zero la 13, ér cele rutenescĭ dela 13 la 59. Timpulŭ acesta este era centralistilorŭ, carĭ în anulŭ 1875 germanisară chiar facultatea teologică din Cernăuțŭ și nu voiră sĕ înființeze o catedră pentru limba românéscă la universitatea cea nou creată. Acéstă partidă persecută în alte provințe cu ură înverșunată pe Slavĭ, în Bucovina din contră îĭ favoriséză pe Slavĭ contra Românilorŭ.

(Va urma).

țilorū se încalcă. De ce sĕ fiă acum altfelū, decum a fostū pănă acum? Pentru națiune póte așaderă sĕ se ivéscă situațiunea, că trebue sĕ remână sub apăsarea unei sarcine militare, ce după matură chibzuire n'arū fi luat'o asupră'șī în casū când libertatea nu i'ar fi fostū legată prin lege. Nu primesce proiectulū nicī în generalū.

Deva, *) 23 Ianuarie 1889.

(Desmințire.) In Nr 7. dela 11 (23) Ianuarie 1889 a ḑiarului „Tribuna" a apărutū o corĕspondență din Deva, sub titlulū: *„Reuniunea femeilorū române din comitatulū Hunedórei"* și Crăciunulū din Deva. subscrisă de *Augustū A. Nicoră, secretarū alū reuniunei fem.*

Acéstă corĕspondență ințoțonată cu frase sarbede și scrisă cu tendința de a amăgi publiculū celū mare, conține o mulțime de neadevĕvurī și inesactitățī.—

Dreptū aceea, în interesulū adevĕrului și a Reuniunei femeilorū române din comitatulū Hunedórei , trasă ca de pĕrū în arena publicității, îmī țină de datoriă a declara următórele:

1. Nu este adevĕratū, că Reuniunea femeilorū române din comitatulū Hunedórei, prin adunarea sa generală sĕu prin comitetulū sĕu, ca atare, anulū trecutū, sĕu și anulū acesta, sĕ fie arangiatū „pomū de crăciunū" în Deva, deórece amintitulū pomū, sĕu darulū de Crăciunū, datū scolarilorū și fetițelorū dela scóla gr. or. din Deva, și anulū trecutū, precum și în anulū acesta, s'a colectatū de către „Damele române din Deva" și nicī decum „de către Reuniunea femeilorū române".

Reuniunea femeilorū rom. a avutū parte la acelū darū, și anulū trecutū și în ăstū anū, numai întru atâta, încâtū președinta Reuniunei, D-na Ana Petco n. Șandorū, în speranța ulteriórei aprobărī a adunării generale, a avisatū pe cassiera Reuniunei, ca sĕ solvéscă la damele colectante anulū trecutū 10 fl., ér anulū acesta 5 fl., ceea-ce s'a și făcutū. —

Abuséză și procedū cu scopū dăunosū cei ce atribue reuniunei lucrurī și fapte ce nu vinū dela ea.

Dér abstragĕndū dela acésta, este neadevĕratū, că Reuniunea fem. rom. sĕu comitetulū reuniunei sĕ fi arangiatū „pomū de crăciunū", pentru-că, după cum sciu eu din actele reuniunei, nicī anulū trecutū, nicī anulū acesta, — nicī în vre-o adunare generală, nicī în vre-o ședință a comitetului, ba nicī de către presidenta actuală nu s'a adusū vr'unu conclusū, nu s'a datū vre-o îndrumare în acéstă privință.—

Faptū este, că anulū trecutū au colectatū damele române din Deva și totū ele au distribuitū și nu reuniunea. Asemenea faptū este, că și în anulū acesta érăși așa s'a colectatū, când însĕ au fostū deschise listele, atuncī s'a deschisū, așa ḑicĕndū pe la spate și pe sub ascunsū, o altă listă sub firma reuniunei, colectândū pe la străinī spunĕndu-se, că colectarea se face în numele și sub firma reuniunei femeilorū române din comitatulū Huniadórei.

Aflându-se de acestū abusū și afrontū neqaulificabilū, damele carī au colectatū acum unū anū și în ăstū anū, precum și majoritatea absolută a inteligenței române din Deva, pentru a încungiura orī ce neplăcerī, de care unii, așa se vede, nu se sfiescū, au trimisū obiectele colectate la directorulū scólei, ca sĕ le distribue D-sa, — apoi s'au retrasū dela orī ce activitate publică în astă privință. —

Declarū decī de neadevĕrū fapta ce 'i se atribue Reuniunei fem. rom. și de abusū totū ce s'a făcutū și s'a scrisū, ca emanândū din sînulū reuniunei femeilorū române din comitatulū Huniadórei.

2. Nu credemū, că cu ocasiunea distribuirei darului de Crăciunū, D-lū *Ioanū Papiu*, protopopū, ca directorulū scólei, sĕ fi ḑisū cuvintele atribuite D-sale, pentru că presupunemū despre D-sa, că a avutū cunoscință, ca membru de încredere în comitetulū reuniunei femeilorū române, că reuniunea a fostū numai o simplă contribuitóre și nu arangiatóre, și încâtū totușī D-sa ar fi ḑisū așa ceva, atuncī a ḑis'o rĕu informatū.

3. Nu este adevĕratū că *„Augustū A. Nicoară"* ar fi secretarulū reuniunei fem. de órece este lucru cunoscutū de obsce, că numitulū, după ce pentru purtare necuviincióså și necualificabilă, doveditå chiar și în sînulū comitetului reuniunei femeilorū române, a fostū scosū din casina română și dela însoțirea Huniadóra, a fostū demisionatū din postulū de secretarū, de către actuala președintă.

Este decī o cutezanță nedescriptibilă, că după tóte câte a făcutū numitulū pseudo-secretarū sĕ mai ésă și la publiculū celū mare și sĕ ia îndeșertū numele unei reuniunī, care a fostū silită sĕ-lū demisioneze.

Celū ce a abusatū de atâtea orī de numele reuniunei femeilorū rom. ca susnumitulū, și care a făcutū atâta rĕu reuniunei nóstre, n'are titlu a se gera ca secretar, când tótă lumea scie, că nu este.

Trebue sĕ accentuămū aicī și o altă împregiurare fórte întristătóre.

Este incontestabilū, că până când Reuniunea nóstră are președinta sa, până când adunarea generală, sĕu comitetulū reuniunei nu se întrunesce și nu decide, amĕsurată dispozițiunilorū din statute, nimenī, dér nimenī nu are dreptulū a face nicī unū pasū și nicī unū actū în numele ei.

Durere, la noi s'au făcutū și lucrurī de acele, ce nicī nu se potū aduce în consonanță cu conclusele luate și dispozițiunile din statute, nicī nu se potū numi seriose, ba suntū formalū îndreptate contra reuniunei din ambițiunī vane și ridicule pentru a împedeca mersulū regulatū alū ei.

Protestămū decī cu tótă solemnitatea în contra unorū ast-feliu de apucăturī, declarândū susū și tare, că intrigile și uneltirile nu ne vorū descuraja și la timpulū sĕu vomū sci sĕ apĕrămū Reuniunea de cei ce pe după culise lucră la ruinarea ei. Intriganții și rĕu voitorii reuniunei ne vorū găsi uniți și sperămū că dreptatea va învinge.

Atâta acuma, ér de nu va fi de ajunsū, atuncī — josū cu masca!

F. H. Longinū,
membru de încredere alū Reuniunei fem. rom. din com. Huniadórei

*) Dămū locū acestei corespondențe la repețita cerere ce ni-s'a făcutū, lăsândū rĕspunderea pentru cele cuprinse într'însa în sarcina scriitorului. — Red. „Gaz".

Din camerile române.

Camera: Ședința dela 12 Ianuarie.

D-lū *I. Marghilomanū* depune o petiție semnată de 340 locuitorī din Baraganū care, cerū sĕ formeze ei singurī o comună.

D-lū *Burghelea* cere sĕ i-se dea actele de lucrările comisiunei însărcinate cu delimitarea frunturilorū, spre a adresa o interpelare pentru călcarea hotarului la comuna Adêncata din județulū Doro hoiu.

D-lū *P. Carpū* momentanū rĕspunde, că nu le va pute comunica imediatū, de óre-ce acéstă lucrare cere o minuțiósă cercetare.

D-lū *C. Popovicī* interpeléză pe ministrulū instrucției, décă nu e bine, ca școlele sătescī sĕ aibă și câte unū profesorū de meserii.

D-lū *Ernestū Sturdza* adreséză o interpelare în privința propagandei socialiste, care se face în țéră.

D-lū *Generalū Manu* depune proiectulū pentru modificarea legei pensiunilor ofițerilorū.

D-lū *I. M. K. Epureanu* are cuvêntulū spre a vorbi pentru reînființarea porturilorū-france Galați și Brăila. D-sa arată, că acéstă cestiune este de cea mai mare importanță, că a studiat'o la Galați și ș'a făcutū convicția, că reînființarea porturilorū-france se impune. Ḑice apoi, că o mulțime de casse, care făceau afacerī de 90,000,000 lei, pe timpulū porturilor-france, astăḑī nicī nu mai există. D-sa susține că desființarea porturilorū-france este și una din causele crescerei agiului. Intr'unū lungū discursū d-sa susține reînființarea.

D-lū *Duca* vorbesce contra reînființărei. D-sa face istoriculū cestiunei în Europa și fasele prin care ea a trecutū. Arată, că nu desființarea porto-francurilorū a făcutū sĕ decadă comerțulū Galațilorū și că reînființarea ar însemna ruina comerțului nostru, ci convențiunile încheiate cu statele vecine. D-sa susține, că convenția cu Austria a mărită importulū țĕrei!... După ce examinéză apoi cum stau țifrele, d-sa termină susținĕndū neînființarea.

D-lū *Lascarū Catargiu* spune, că dênsulū, avêndū solemne angajamente luate cu alegĕtorii sĕi pentru a susține înființarea porturilorū france, e datorū a lupta pentru acésta chiar contra guvernului, când acesta nu va împărtăși vederile sale, declarândū în acelașū timpu, în chipū categoricū, că în casulū din urmă e nevoitū a se retrage în oposițiune, cu orī-câțī vorū voi sĕ'lū urmeze, decisū fiindū a rĕmânĕ și singurū.

D-lū *Carpū*, ministru de afacerī străine, respunde arĕtândū regretele sale pentru scisiunea nemotivată ce d. Catargiu voesce a provoca cu acéstă ocasiune. Demonstréză, că nu se póte înființa porturile france și încheie a ruga pe d. Catargiu sĕ'șī amintéscă de cestiunea porturilorū france cum chiar de d-sa a fostū pusă altă dată, și crede, că hotărîrea d-lui Catargiu, în acéstă privință, nu e destulū de întemeiată pentru a da locū la deosebire de vederī în partidă.

Ședința dela 13 Ianuarie. Mai multe cererī de pămêntū se trimitū la secțiunea petițiunilorū. Cererile de indigenatū se trimitū la comisiunea cu acestū nume. Mai multe cererī financiare se trimitū la secțiunea cu acest nume.

D-lū C. Popovicī interpeléză pe guvernū în privința pămêntului ce este datū din partea statului școlelorū și bisericelorū rurale.

D-lū *Mihailū Cogălniceanu* interpeléză guvernulū în privința proiectului de lege asupra tocmelelorū agricole. Rógă în acelașī timpū sĕ i se dea nisce lămurirī și anume din resortulū cărui ministerū a eșitū acestū proectū de lege.

D-lū *Al. Lahovary*, ministru de domenii, arată că deși proiectulū a fostū mai întêiu depusū de d-sa, dér pe urmă vedĕndū cum s'a procedatū în trecutū, ministerulū de interne 'șī la însușī acestū proiectū. Dă apoi esplicațiī în privința anchetei proprietarilorū relativă la legea tocmelelorū agricole, arată că ea este folositóre și décă camera va crede de cuviință sĕ înlăture acele comunicărī, sĕ le înlăture. D-sa ḑice a făcutū unū lucru practicū.

Dlū Ioanū *Nucșoreanu* interpeléză pe d. ministru de esterne întrebându-lū de adevĕratele motive, pentru care Germania a închisū porcilorū din România intrarea în Germania.

D-lū *Lascarū Catargiu* întrébă pe dnii miniștri, décă în cuvêntarea sa de erī ia atacatū pe vr'unul din d-lorū, în casū afirmativū póte sĕ le dea esplicațiunī.

D-lū *George Vernescu*, ministru de justiție, ḑice, că nicī unuluī din cabinetū nu se simte de locū ofensatū. Arată că în privința franco-porturilorū d. Catargiu încă era în contra, în urmă cu unū timpū óre-care. Intrândū în discuțiune mai amĕrunțită arată, că franco-porturile nu suntū de nicī unū folosū. Arată că nicī unū angrosistū nu va avea încredere ca sĕ-șī aducă mărfurile sale la Galați și Brăila. Rĕspunḑêndū la cele ḑise de d. Catargiu în ședința de erī, cu privire la membrii cabinetului actualū, ḑice că și între colectiviștī erau ómenī onescī și modeștī, cărora le puteai întinde mâna. Cu aceștia guvernulū actualū vrea sĕ guverneze.

D-lū *Nucșoreanu*: Dér prefectulū Persiceanu, care a arestatū vre-o 300 de femei?

Dlū *C. C. Dobrescu*: Dér cu ceilalțī colectiviștī ce vețī face?

D-lū *Vernescu*: Toțī carī au comisū delicte comune în acéstă țéră vorū fi pedepsițī. Arătă apoi că ceea ce a promisū când era în oposiție, aceea o va aduce la îndeplinire acum, când este la putere. (Va urma).

Cununiă. Domnulū *C. C. Datculescu* și domnișóra *Virginia Ciuflea* facū cunoscută căsĕtoria d-lorū. Ceremonia religiósă se va sĕvĕrși Joi, 19 Ianuarie, 1889 în Sânta Biserică Domnița Balașa din Bucurescī. Le adresămū felicitările nóstre!

TELEGRAMELE „GAZ. TRANS".

(Serviciulū biuroului de coresp. din Pesta))

Budapesta, 29 Ianuarie. Deputații Iuliu Horvath, Miklos, Teleki, Hamos au eșitū din partidulū liberalū.

Parisū, 29 Ianuarie. In cercurile parlamentare e mare mișcare. Președintele republicei Carnot conferéză nentreruptū cu personalitățile cele mai distinse. Ministru-președinte Floquet e aplecatū sĕ demisioneze, décă camera consideră acésta folositorū pentru Republică. Cabinetulū e în favórea disolvărei. Alegerile generale suntū fixate a se face în Aprile. Mai 'nainte are sĕ se schimbe ordinea de alegere. Camera a amânatū pe Joi tratarea interpelărei privitóre la mĕsurile de luatū în contra boulangismului.

Bucurescī, 29 Ianuarie. Camera a alesū din nou pe Lascarū Catargiu ca președinte, ér vice-președinte în loculū lui Blaremberg a alesū pe Protopopescu Pache.

Budapesta, 29 Ianuarie. *Camera deputaților a primitū proiectulū de lege în generalū cu 267 contra 141 voturī.*

DIVERSE.

Din călindariu. Anulū curentū 1889 are 53 de Duminecī; din numĕrulū totalū de 32 alū sĕrbătorilorū fixe și mobile, 6 cadū pe ḑilele de Duminecī, ér celelalte 26 se împartū astfeliu: Lunī 4, Marțī 6, Mercurī 3, Joi 6, Vinerī 3, Sâmbătă 4; Duminecile cu sĕrbătorile într'una facū 79 de ḑile; rĕmânū decī ḑile de lucru 286. Ḑilele de sĕrbătorī afară de Duminecī are Ianuariu 3, Februariu 1, Martiu 1, Aprile 3, Maiu 3, Iuniu 2, Iuliu 1, Augustū 2, Septemvre 2, Octomvre 2, Noemvre 2, Decemvre 4.

Necrologū. *George Procreanū*, parochulū Reșiței, a repausatū în vêrstă de 71 anī. A fostū modelū de ḑelū, credință și abnegațiune, prin studiu propriu ișī câștigă frumóse cunoscințe istorice, teologice și filosofice, și avea în acelū ținutū cea mai frumósă și mai bogată bibliotecă. A păstoritū 50 de anī. —Fiă'i amintirea vecīnică

Cursulū pieței Brașovū
din 28 Ianuarie st. n. 1889.

Bancnote românescī	Cump.	9.19	Vĕnd.	9.20
Argintū românescū -	„	9.10	„	9.15
Napoleon-d'orī - - -	„	9.52	„	9.55
Lire turcescī - - -	„	10.80	„	10.88
Imperialī - - - -	„	9.80	„	9.88
Galbinī	„	5.60	„	5.69
Scris. fonc. „Albina" 6%	„	101.—	„	—.—
„ „ „ 5%	„	98.—	„	98.50
Ruble rusescī - - -	„	127.—	„	128.—
Discontulū - - - -	6½—8% pe anū.			

Cursulū la bursa de Viena
din 29 Ianuarie st. n. 1889.

Renta de aurū 4% - - - - - -	101.25
Renta de hârtiă 5% - - - - - -	93.50
Imprumutulū căilorū ferate ungare -	145.—
Amortisarea datoriei căilorū ferate de ostū ungare (1-ma emisiune) - -	99.—
Amortisarea datoriei căilorū ferate de ostū ungare (2-a emisiune) - -	—.—
Amortisarea datoriei căilorū ferate de ostū ungare (3-a emisiune) - -	115.30
Bonurī rurale ungare - - - - - -	105.—
Bonurī cu clasa de sortare - - - -	105.—
Bonurī rurale Banatū-Timișū - - -	105.—
Bonurī cu cl. de sortare - - - - -	105.—
Bonurī rurale transilvane - - - -	105.—
Bonurī croato-slavone - - - - -	104.—
Despăgubirea pentru dijma de vinū ungurescū - - - - - - - -	99.60
Imprumutulū cu premiulū ungurescū	132.25
Losurile pentru regularea Tisei și Seghedinului - - - - - - - - -	125.25
Renta de hârtiă austriacă - - - -	82.80
Renta de argintū austriacă - - - -	83 40
Renta de aurū austriacă - - - - -	110.84
Losurī din 1860 - - - - - - - -	142.—
Acțiunile băncei austro-ungare - -	891.—
Acțiunile băncei de creditū ungar. -	313 25
Acțiunile băncei de creditū austr. -	312.40
Galbenī împĕrătescī - - - - - - -	5.67
Napoleon-d'orī - - - - - - - -	9.55
Mărcī 100 împ. germane - - - -	59.17½
Londra 10 Livres sterlinge - - - -	120.75

Editorū și Redactorū responsabilū:
Dr. Aurel Mureșianu.

Cătră onorații cetitorĭ!

„Gazeta Transilvaniei" întră în anulŭ alŭ 52-lea alŭ esistenței sale.

Nenumĕratele dovedĭ de simpatiă și de încredere ce le-a primitŭ acestŭ organŭ de publicitate din partea Românilorŭ de pretutindenĭ cu ocasiunea aniversării a cincĭḑecea a esistenței sale suntŭ cea mai viuă și mai puternică mărturiă pentru atitudinea sa politică și națională.

Răzimatŭ pe încrederea publicului românŭ și condusŭ de iubirea de patriă și de datoria ce o are cătră sfânta causă a românismului, organulŭ nostru n'a pregetatŭ de a aduce, mai alesŭ în cei ḑece anĭ din urmă, însemnate jertfe pentru a corespunde totŭ mai multŭ cerințelorŭ timpului și trebuințelorŭ cetitorilorŭ sĕi.

Astfelŭ dela 1 Ianuarie 1881 *„Gazeta Transilvaniei"* a începutŭ sĕ apară de trei orĭ pe sĕptĕmână totŭ cu prețulŭ de până atuncĭ, ér dela 1 Aprilie 1884 apare în fie-care ḑi, érășĭ cu același prețŭ, căcĭ cei 2 fl. adăugațĭ acoperŭ numai cheltuielile înmulțite cu portulŭ postalŭ.

De atuncĭ încóce amŭ făcutŭ totŭ ce ne-a statŭ în putință spre a aduce îmbunătățirĭ atâtŭ în redactarea ḑiarului câtŭ și în întocmirea sa esterióră, pentru care scopŭ amŭ isbutitŭ ca ḑiarulŭ sĕ-șĭ aibă tipografia propriă.

Nu-i vorbă, multe se cerŭ astăḑĭ dela unŭ ḑiarŭ, mai alesŭ când elŭ este chiămatŭ a servi causei unui poporŭ atâtŭ de multŭ prigonitŭ de sórte. Prin urmare nu putemŭ ḑice că amŭ ajunsŭ la capĕtulŭ îmbunătățirilorŭ.

Din contră, astăḑĭ când, ca nicĭodată până acuma, posițiunea ḑiaristicei nóstre s'a agravatŭ; când atâtea loviturĭ sunt îndreptate asupra ei cu vehemență așa de mare; când procese peste procese, condamnărĭ la închisóre și amende în banĭ o împiedecă în munca și stăruințele ei de a da pe față tóte nelegiuirile, prigonirile și asupririle și de a lupta pentru recâștigarea drepturilorŭ poporului românŭ: se cere dela noi sĕ ne încordămŭ puterile cu îndoită energiă și sĕ continuămŭ lupta cu curagiu neînfrântŭ, întroducêndŭ nouĕ reforme, pentru ca *„Gazeta Transilvaniei"* nu numai sĕ corĕspundă mai multŭ chiămării sale, ci sĕ se facă cu putință ca principiile salutare naționale ce le propagă sĕ pótă pĕtrunde până și în coliba țĕranului.

Condușĭ de aceste vederĭ, voimŭ sĕ facemŭ și cu începerea anului viitorŭ mai multe esențiale ameliorărĭ în ḑiarulŭ nostru.

Pe lângă programulŭ, ce l'amŭ observatŭ până aḑĭ la redactarea foii, suntemŭ decișĭ a cultiva mai multŭ și unele terene, cărora până acuma póte nu le-amŭ putută da atențiunea cuvenită.

Spre scopulŭ acesta amŭ avutŭ fericirea a concentra împrejurulŭ nostru *unŭ numĕrŭ însemnatŭ de bărbațĭ cu cunoscințe speciale,* carĭ vorŭ colabora regulatŭ la fóia nóstră, așa ca materialulŭ ce'lŭ va conține sĕ fiă câtŭ mai variatŭ, instructivŭ și acomodatŭ trebuințelorŭ poporului, nu numai pe tĕrêmulŭ politicŭ, literarŭ și socialŭ, ci ținêndŭ deopotrivă sémă și de interesele sale din punctŭ de vedere alŭ economiei, educațiunei și higienei, alŭ afacerilorŭ sale cu autoritățile cu carĭ vine mai desŭ în atingere și alŭ trebilorŭ sale financiare și comerciale.

Afară de aceea câștigându-ne convingerea, că după împrejurările poporului nostru unŭ ḑiarŭ cotidianŭ nu este în stare a pĕtrunde în tóte păturile sociale — parte mare din causa prețului lui — și astfeliu sciind că sĕ sémte trebuința de a i se face cu putință orĭ și cărui Românŭ, care scie ceti, ca sĕ fiă informatŭ despre interesele și trebuințele lui, **ne-amŭ decisŭ ca dela anulŭ nou 1889 înainte sĕ mărimŭ în modŭ destulŭ de însemnatŭ prin adausurĭ numerele nóstre cu data de Duminecă și sĕ le întocmimŭ și sĕ le redactămŭ astfelŭ, ca sĕ intereseze pe orĭ și ce cetitorŭ și se se pótă abona și separatŭ.**

Deschidemŭ dér abonamentŭ la *„Gazeta Transilvaniei"*, care deși mai bogată în materialŭ, va costa ca și până acuma *12 fl. v. a. pe anŭ* și în deosebĭ pentru aceia, cărora împregiurările nu le értă de a abona întregŭ ḑiarulŭ, deschidemŭ abonamentŭ separatŭ la *numerele cu data de Duminecă* ale *„Gazetei Transilvaniei"*, carĭ vorŭ costa **pe anŭ numai 2 fl. v. a.**

Rugămŭ pe abonații noștri de până acuma, ca sĕ stăruiască pe câtŭ le va sta în putință în cerculŭ domniilorŭ lorŭ pentru lățirea „Gazetei Transilvaniei" precum și pentru rĕspândirea în poporŭ a numerelorŭ cu data de Duminecă, ce se potŭ abona și separatŭ.

Redacțiunea.

Mersulŭ trenurilorŭ

pe liniele orientale ale căii ferate de statŭ r. u. valabilŭ din 1 Iunie 1888.

Budapesta—Predealŭ

	Tren de persóne	Trenŭ acceleratŭ	Trenŭ omnibus	Trenŭ mixt
Viena	11.10	8.—		
Budapesta	7.40	2.—	3.10	6.18
Szolnok	11.06	4.05	7.38	9.38
P. Ladány	2.02	5.47	5.39	12.02
Oradea-mare	4.18	7.01	8.46	1.51
		7.11	9.18	2.11
Várad-Velencze			9.27	2.19
Fugyi-Vásárheli			9.44	2.32
Mezo-Telegd		7.41	10.21	2.55
Rev		8.10	11.38	3.38
Bratca			12.16	4.01
Bucia			12.54	4.23
Ciucia		9.04	1.57	4.49
Huiedin		9.34	3.11	5.31
Stana			3.40	5.40
Aghiriș			4.15	6.12
Ghirbĕu			4.36	6.24
Nădeșel			4.58	6.38
Clușiu		10.34	5.26	6.56
	11.15			
Apahida	11.34			
Ghiriș	12.45			
Cucerdea	1.30			
Uióra	1.37			
Vințulu de susŭ	1.45			
Aiud	2.07			
Teiușŭ	2.26			
Crăciunelu	3.11			
Blașiu	3.24			
Micăsasa	3.54			
Copșa mică	4.09			
Mediașŭ	4.21			
Elisabetopole	5.11			
Sighișóra	5.45			
Hașfaleu	6.12			
Homorodŭ	7.32			
Ágostonfalva	8.17			
Apatia	8.37			
Feldióra	9.06			
Brașovŭ	9.45			
	1.55			
Timișŭ	2.53			
Predealŭ	3.28			
Bucurescĭ	9.35			

Predealŭ—Budapesta

		Tren de persóne	Trenŭ acceleratŭ	Trenŭ mixt	Trenŭ omnibus
Bucurescĭ				7.30	
Predealŭ				1.14	
Timișŭ				1.45	
Brașovŭ		—.—		2.32	
		4.10		7.10	
Feldióra		4.56		7.31	
Apața		5.37		8.14	
Agostonfalva		6.07		8.36	
Homorodŭ		6.55		9.12	
Hașfaleu		8.36		10.24	
Sighișóra		9.13		10.46	
Elisabetopole		9.56		11.19	
Mediașŭ		10.37		11.47	
Copșa mică		10.59		12.02	
		11.16		12.09	
Micăsasa		11.37		12.25	
Blașiu		12.16		12.53	
Crăciunelŭ		12.33		1.05	
Teiușŭ		1.51		1.47	
Aiudŭ	7.15	2.18		2.08	
Vințulŭ de susŭ	7.41	2.48		2.30	
Uióra	9.18	2.56		2.37	
Cucerdea	10.—	3.14		2.53	
Ghirișŭ	10.09	4.01		3.26	
Apahida	10.19	5.28		4.40	
Clușiu	10.48	5.56		5.—	
	11.55	6.37	5.32		8.—
Nădășelŭ	12.34	6.58			8.36
Gîhrbău	12.52	7.14			9.02
Aghireșŭ	1.34	7.29	6.11		9.32
Stana	2.19	7.56			10.11
B. Huiedin	2.46	8.18	6.43		10.51
Ciucia	3.31	8.58	7.12		12.16
Bucia	3.59	9.15			12.50
Bratca	4.32	9.34			1.19
Rev	6.53	9.53	7.51		2.—
Mezo-Telegd	7.21	10.25	8.17		3.04
Fugyi-Vásárheli	8.23	10.47			3.36
Várad-Velencze	9.02	10.57			3.52
Oradea-mare	9.52	11.04	8.42		4.03
		11.19	8.47	10.50	4.47
P. Ladány		1.15	10.08	1.33	7.30
Szolnok		3.29	11.51	3.29	3.15
Budapesta		6.33	1.55	7.45	10.—
Viena		2.50	7.15	6.05	

B.-Pesta-Aradŭ-Teiuș

	Trenŭ omnibus	Trenŭ de pers.	Trenŭ de pers.
Viena		11.10	2.—
Budapesta		8.20	9.05
Szolnok		11.20	12.41
Aradŭ		4.10	5.45
	2.17	4.30	6.—
Glogovațu	2.37	4.43	6.13
Gyorok	3.19	5.07	6.38
Paulișŭ	3.43	5.19	6.51
Radna-Lipova	4.05	5.41	7.10
Conop		6.09	7.37
Bĕrzava		6.28	7.55
Soborșinu		7.25	8.42
Zamu		8.01	9.12
Gurasad.		8.34	9.41
Ilia		8.55	9.59
Branicica		9.19	10.17
Deva	1.47	9.51	10.42
Simeria (Piski)	2.08	10.35	11.07
Orăștia		11.09	11.37
Șibotŭ		11.39	12.—
Vințulu de josŭ		12.12	12.29
Alba-Iulia	8.55	12.29	12.46
Teiușŭ	9.54	1.16	1.26

Teiuș-Aradŭ-B.-Pesta

	Trenŭ mixt	Trenu de pers.	Trenŭ mixt
Teiușŭ	11.24	3.—	1.42
Alba-Iulia	12.09	3.44	2.32
Vințulŭ de josŭ	12.30	4.10	
Șibotŭ	1.01	4.43	
Orăștia	1.32	5.13	11.—
Simeria (Piski)	2.32	6.15	11.21
Deva	2.52	6.35	
Branicica	3.23	7.02	
Ilia	3.55	7.28	
Gurasada	4.08	7.40	
Zamŭ	4.44	8.11	
Soborșinŭ	5.30	8.46	
Bĕrzava	6.27	9.33	
Conopŭ	6.47	9.53	
Radna-Lipova	7.28	10.27	5.50
Paulișu	7.43	10.42	6.13
Gyorok	7.59	10.58	6.38
Glogovaț	8.28	11.35	7.19
Aradŭ	8.42	11.39	7.38
	9.17	12.31	6.20
Szolnok	2.32	5.12	
Budapesta	6.—	8.20	
Viena	3.—	6.05	

Simeria (Piski)-Petroșenĭ

Simeria	6.47	2.42
Streiu	7.40	3.25
Hațegŭ	8.51	4.16
Pui	10.02	5.11
Crivadia	11.02	5.58
Banița	11.50	6.40
Petroșeni	12.30	7.12

Petroșenĭ-Simeria (Piski)

Petroșeni	9.36	4.26
Banița	10.17	5.12
Crivadia	10.58	5.55
Pui	11.42	6.41
Hațegŭ	12.23	7.26
Streiu	1.12	8.14
Simeria	1.51	8.50

Aradŭ—Timișóra

Aradu	6.05	5.48
Aradulŭ nou	6.33	6.19
Németh-Ságh	6.58	6.44
Vinga	7.29	7.16
Orczifalva	7.55	7.47
Merczifalva	8.14	8.08
Timișóra	9.12	9.02

Timișóra—Aradŭ

Timișóra	6.25	5.—
Merczifalva	7.19	6.02
Orczifalva	7.46	6.32
Vinga	8.15	7.02
Németh-Ságh	8.36	7.23
Aradulŭ nou	9.11	8.01
Aradŭ	9.27	8.17

Ghirișŭ—Turda

Ghirișŭ	9.26	4.19
Turda	9.47	4.40

Turda—Ghirișŭ

Turda	8.29	3.19
Ghirișŭ	8.50	3.40

Sighișóra—Odorheiu

Sighișóra	6.05
Odorheiu	9.45

Odorheiu—Sighișóra

Odorheiu	5.38
Sighișóra	9.16

Mureșŭ-Ludoșŭ-Bistrița

Mureșŭ-Ludoșu	4.40
Țagŭ-Budatelecŭ	8.02
Bistrița	

Bistrița-Mureșŭ-Ludoșŭ

Bistrița	—.—
Țagŭ-Budatelecŭ	9.41
Mureșŭ-Ludoșŭ	1.11

Copșa-mică—Sibiiu

Copșa-mică	2.29	4.35
Șeica mare	3.02	5.05
Lómneșŭ	3.46	5.46
Ocna	4.18	6.17
Sibiiu	4.42	6.40

Sibiiu-Copșa-mică

Sibiiu	8.50	10.—
Ocna	9.17	10.24
Lómneșŭ	9.45	10.50
Șeica mare	10.20	11.20
Copșa-mică	10.49	11.45

Cucerdea-Oșorheiu-Reghinulŭ săsescŭ

Cucerdea	3.05	10.20	3.25
Cheța	3.35	10.50	3.58
Ludoșŭ	3.56	11.11	4.20
M.-Bogata	4.06	11.20	4.30
Iernutŭ	4.43	11.57	5.11
Sânpaulŭ	4.58	12.12	5.28
Mirașteu	5.21	12.36	5.53
Oșorheiu	5.40	12.55	6.13
	6.—	4.58	
Reghinul-sás.	7.56	7.—	

Reghinulŭ săsescŭ-Oșorheiu-Cucerdea

Reghinul-sás.		8.35	8.—
Oșorheiu		10.20	9.49
	6.56	12.15	10.20
Mirașteu	7.16	12.35	10.39
Sânpaulŭ	7.40	12.58	11.02
Iernutŭ	8.03	1.19	11.23
M. Bogata	8.37	1.49	11.53
Ludoșu	8.51	2.02	12.06
Cheța	9.08	2.18	12.22
Cucerdea	9.40	2.46	12.50

Simeria (Piski)-Unied.

Simeria (Piski)	2.18
Cerna	2.39
Uniedóra	3.08

Unied.-Simeria (Piski)

Uniedóra	9.36
Cerna	9.50
Simeria	10.15

Notă: Numerii încuadrațĭ cu liniĭ gróse însemneză órele de nópte.

Tipografia A. MUREȘIANU, Brașovŭ